

Пятро ПРЫХОДЗЬКА

Баявым сябрам

Добры дзень вам, салдаты былой майго роты! Сёння стаць я хачу з вамі ў строю. Ваш былы падпаліц, афіцэр пяхоты, што вадзіў вашу роту ў бой. Камі партыя наша нам зброю пручала, воеў такіх жа байцаў малодым...

Фрагмент з карціны В. Волкава «Горад Мінск, 3 ліпеня 1944 года».

Неўміручыя вобразы

Наша савецкая драматургія нездарма называецца жывым летапісам эпохі. Сяпраўды, у лепшых драматургічных творах, уважлівым на сцэне, адлюстраваны найбольш важныя эпізоды гісторыі Савецкай дзяржавы. У іх паўстаюць жывыя сведкі і непасрэднымі ўдзельнікамі незвычайных падзей неўміручыя вобразы слаўных сынаў савецкага народа.

Мы, якім быў спектакль тэатра імя Якуба Коласа і вобраз народнага героя. Газета «Савецкая Украіна» пісала: «Добры Талаш—Ільінікі ў першай сцэне, калі з сцэны адыходзіць чырвоны, які моцна палюбілі старою. Стары садзіць ля парканка і моўчкі з хітрынкай назірае, як мясцовае кулцавае сустракае польскіх захопнікаў. Поза, асобныя ролкі, дм увесь гэты стары—просты і непрымырны...

На гэтай жа багатай героямі савецкай зямлі нарадзіўся, рос і мужнеў радавы баяц Кукучнін. Вобраз яго, створаны артыстам, Я. Палосіным у спектаклі «Брасцкая крэпасць», паўстае ў нашым уяўленні як сімвал савецкага байца. І ў той жа час гэты паўна характар, цалены і шматбаковы ў якім ёсць нешта ад Васіля Церкіна.

І сёння, напярэдадні слаўнай даты саракагоддзя Савецкіх Узброеных Сіл, з удзячнасцю ўспамінаем тых, каму мы абавязаны вялікім ішчасцем, магчымасцю жыцця і працаваць над мірным небам Радзімы. Аб іх, хто аддаў сваё жыццё за перамогу міру на зямлі, аб іх, жывых ва ўдзячнай памяці народа, неўга гаварыць бед хваліняна.

Успомнім жа і тых, хто сваім талентам мастака, дарам глыбока пранікаў у душы людзей, уваскрэсіў дарагія рысы народных герояў. Успомнім з горадскаму слаўнаму гадзі нараджэння Савецкай улады, гадзі нараджэння даблеснага Савецкага Салдата. Гэта быў час і нашага нараджэння, нараджэння Беларускай сацыялістычнай рэспублікі.

Успомнім з горадскаму слаўнаму гадзі нараджэння Савецкай улады, гадзі нараджэння даблеснага Савецкага Салдата. Гэта быў час і нашага нараджэння, нараджэння Беларускай сацыялістычнай рэспублікі. Беларусь-партызанка! Такую ўвайшла я ў гісторыю. Можна таю срод беларуськіх драматургічных твораў большасць—на партызанскаму таму. Першыя і лепшыя з іх—песні народных паэтаў Якуба Коласа і Андрэя Кравіча—жывыя сведкі і непасрэднымі ўдзельнікамі слаўных падзей.

Жывыя, нявыдуманыя людзі былі праблемамі герояў гэтых п'есах. Іх лёс быў лёсам мільянаў. І гэта крэслі сэрцы, абуджала думкі, знаходзіла гарачы водгук. Мы часта гаворым аб уплывах. І асабліва часта—аб уплывах літаратурных. Праводзім паралелі, робім параўнанні, шукаем пераходныя. А тут, у гэтых творах, самым моцным, бяспрачна, быў уплыў жыцця. З яго мудрых глыбін чэрпілі драматургі запаветныя словы. У ім знаходзілі, з яго выводзілі на святло рампы сваіх герояў. У шчынях, у дамагках святах, не паспешыў адпачыць ад гарачых баёў, выйшлі яны на сцэну тэатра і зажалі тут другім жыццём, жыццём доўгім, як памяць народная.

Проста з жыцця, з якавага натоўпу такіх жа, які і ён, накрыўджаных і пагарджаных, выйшаў на сцэну мудры, амаль стоголовы дед Талаш. Выйшаў, каб узвесці ў рукі вінтоўку і гнаць беларуськіх акупантаў з роднай зямлі. Выдатны мастак сцэны А. Ільінікі ў ролі Талаша стварыў сапраўды народны гераічны характар, асабліва рэвалюцыйнай романтикай. У ім адчуваецца «мудры розум, моцная воля, свабодналюбства беларускага народа». Пажоўкія старонкі газет уваскрэсцілі фрагменты вялікага палатна народнай барацьбы.

Калі мастак ідзе ад глыбокага асэнсавання жыцця і цяжка бывае вызначыць, які герой бо лш «жывы», той, што да свайго з'яўлення ў свет жыў толькі ва ўяўленні мастака ці той, што «пры жыцці» быў прыпісаны на поўнаму адрасу. Калі гутарыць ідзе ад сапраўды мастацкіх вобразаў—такое пытанне не ўнікае. Сапраўды, што больш «жывы» — рэальны асоба — Талаш і Заслонаў, ці «выдуманая», «літаратурная» — Даніла Дрыль? Мы ўспамінаем іх «жывы» сілай удзячнасці на гледача. А яна сапраўды вялікая. І з гэтай вялікай сілай удзячнасці вылілася ў лепшых спектаклях тэатраў, у лепшых вобразах мастакоў, створаных у якасці партыйна-мастацкіх.

Таленавіты калектыў

... Вялікая лясная палына на беразе іскрывай чыстай рэчкі мела ў гэты дзень незвычайны выгляд. З усіх бакоў па шырокіх шляхах і лясных прыкметных сцежках сцягаліся сюды натоўпы святочна апрапанутых людзей. З навакольных калгасаў і населеных пунктаў басконным патокам ішлі аздобленыя зелянінай аўтамашыны, фурманкі з дзетварой, гамандыявыя моладзь і сівыя дзядзькі. Ішчы задоўга да пачатку свята над палынай стаяў тысячыгалосны вясёлы гоман, чуліся спевы, танцавальныя пераборы баянаў. Але вось шум паступова заці і над натоўпам людзей, над рэчкай і лясам пранесліся першыя гукі песні аб Радзіме Алоўнікава, якая выконвалася вялікім хорам у суправаджэнні духавога аркестра.

У многіх гарадах, раёнцэнтрах і калгасах Беларусі. На працягу некалькіх год аркестр — уздзельнік рэспубліканскіх фестываляў моладзі, святаў песні і іншых масавых мерапрыемстваў. Цяжка пералічыць усе пляцоўкі Мінска, на якіх выступаў аркестр. Акрамя вялікіх канцэртаў у акружым Доме афіцэраў, калектыў выступаў перад працоўнымі аўтазавада, у Палацы піянераў, неаднаразова ўдзельнічаў у паказах новых твораў савецкіх кампазітараў. Добрая традыцыя калектыву — творчая сувязь са студэнцкай моладдзю Мінска. Аркестр даваў канцэрты ў палітэхнічным і педагагічным інстытутах, у Беларускам дзяржаўным універсітэце. Янаўна ў памяшканні Інстытута народнай гаспадаркі адбыўся вечар дружбы мінскіх студэнтаў. Ініцыятарамі гэтага цікавага вечара былі калектывы аркестра і Мінскага музычнага вучылішча. У летні перыяд аркестр часта выступае ў парках горада, знаёмым наведвальнікаў з лепшымі ўзорамі сусветнай музычнай спадчыны і творами савецкіх кампазітараў.

Калектыву не так многа год — усяго крыху больш сямі, але за гэты кароткі час ён здолеў набыць добрыя выканаўчыя традыцыі, мастацкі густ, падрыхтаваць велізарны рэпертуар. Дастаткова сказаць, што аркестр выконвае ў канцэртах такія складаныя творы, як Чацвёртая, Пятая і Шостая сімфоніі Чайкоўскага, уверцюры да опер Рымскага-Корсакава, буйныя творы Барадзіна, Глазунова, Калінінікава, Гайнікі, і стане відэаючымі, якімі тэхнічнымі і выканаўчымі магчымасцямі валодае калектыў. Але не аб якім рэпертуары і высокім выканаўчым майстарстве аркестра (аб якіх, дарэчы, намяла было напісана) хочацца сказаць. Неабходна азначыць тую ролю, якую адыгрывае духавы аркестр штаба Беларускай ваеннай акругі ў справе папулярнасці музыкі.

Ішчы адна дадатная рыса ў рабоце аркестра — пачуццё гордасці за сваё калектыў, пачуццё неабходнасці і важнасці сваёй работы. Дзякуючы гэтаму, у калектыве выхавана многа перакаласных музыкантаў з добрым густам і пэўнымі выканаўчымі трыцямі. Сярод іх трэба назваць кларнетчыста Г. Карпуніна, валтарніста А. Ільіна, фэгатыста Ю. Кавалеўскага, флейчыста В. Собалева, габайста В. Малагіна. З вялікай павагай адносяцца ў калектыве да сваіх старажытных таварышаў — ветэранў аркестра, якія праслужылі ў арміі па 25 і больш гадоў. Гэта П. Андрукоў, М. Улічкін, Л. Ліпніцкі, К. Зейт.

Духавы аркестр, як вядома, — адзін з найбольш дэмакратычных, папулярных і эразумелых самаўрокаму колу слухачоў музычных калектываў. Музыку для духавога аркестра любіць самыя разнастайныя па прафесіях і музычных густах людзі. І гэта добра ведаюць як кіраўнікі аркестра, так і музыканты. Таму ўвесь калектыў ніколі не адмаўляецца падзяліцца сваім мастацтвам з народам. Калі гутарыць з музыкантамі і дырыжорамі аркестра, міжвольна заўважаеш, з якім зацікаўленнем разказваюць яны пра свае сустрэчы са слухачамі. І іншы раз сустрэчы такія бываюць зусім нечаканымі: вяртаецца аркестр з канцэрта ў вайсковым падраздзяленні, а тут яго чакаюць прадстаўнікі з суседняга калгаса або райцэнтра з просьбай «сыграць што-небудзь». І воеў на імправізаваў канцэрт з усіх бакоў збіраюцца слухачы. І хоць часта бывае, што дахам над галавамі музыкантаў і слухачоў служыць неба, а залікам січыны — сядна калгаснага свірна, усё жа такая сустрэча пакідае прыемны ўспаміні і задавальненне.

Піраўнікам аркестра — І. Мірановічу, В. Мартынаву, А. Майлэру ў значнай ступені абавязаны калектыў сваімі поспехамі. Яны не толькі не шкадуюць сія і часу для далейшага ўдасканалення выканаўчага майстарства аркестра, але і з'яўляюцца настольнымі прапагандыстамі духавой музыкі. Па іх ініцыятыве зроблена яшчэ добрага, што збіліла аркестр са слухачамі, зрабіла яго папулярным у шырокіх слаях народа. Нажалі, не заўсёды і не ва ўсіх атрымліваюць яны падтрымку ў сваёй рабоце. Для таго, каб шырокі разгарнуць справу папулярнасці музыкі, яшчэ многа трэба гаварыць, дазваць, выступаць на з'ездах кампазітараў з адным толькі заклікам: «Саўдэйце нашы канцэрты. Пішыце для нас, пішыце як мага больш!»

А пішыце для духавога аркестра беларуськіх кампазітараў сапраўды мала! У рэпертуары аркестра да гэтага часу з іх твораў ёсць толькі некалькі маршаў. «Узрачунта уверцюра» А. Абецівіча. Неўрачунта, чаму нашы кампазітары абыходзілі жанр музыкі для духавога аркестра, тым больш, што ў Беларусі такія калектывы ёсць. Гэта калектывы моладзі, таленавіты, якія вольна вялікі магчымасці і жадае скарыстаць іх як мага больш поўна на карысць беларускага мастацтва, на карысць народа.

Д. ЖУРАЎЛЕЎ.

Моцная сувязь

У гады грамадзянскай вайны ў прыфрантавой паласе часці Чырвонай Арміі праводзілі вялікую палітычную і культурна-асветную работу сярод насельніцтва, арганізавалі хаты-чытальні, якія забяспечвалі літаратурнай не толькі вайсковыя часты, але і грамадзянскую насельніцтва. У вывадзены ад ворага мясцовых арганізацый чырвонаармейскімі часткамі хаты-чытальні перадаваліся на меры прапаганда і асветы войск мясцовым органам Савецкай улады. Вялікую дапамогу аказвалі прадстаўніцы армейскіх арганізацый мясцовым Савецкім таксама ў наладжанні работы бібліятэк. Гэтая дапамога аказвалася як у час Грамадзянскай вайны, так і пасля яе заканчэння.

Вось адзін з фактаў, які характарызуе дзейнасць чырвонаармейскіх часцей, накіраваную на палітычныя работы бібліятэк. У жніўні 1917 г. у Барысева была адкрыта грамадская гарадская бібліятэка. У першы дзень пачынаў яна прышлі ў заняпад. Аднак і пасля выгнавання акупантаў павятоваму аддзелу палітасветы не ўдалося наладзіць работу бібліятэкі. Перашкаджала перш за ўсё адсутнасць кваліфікаваных кадраў. Частая змена загадчыкаў не палепшыла справы, а пагоршыла цяжкае становішча бібліятэкі. Улік кніг быў у хаатычным стане, маёмасць бібліятэкі перадавалася ад аднаго загадчыка другому без складання актаў і рэспісак. Згубленыя кнігі не спісваліся на акты. Так працягвалася да ліпеня 1921 г. З прыходам ІV дывізіі становішча рэ-

В. НОВІК.

К. МАУРЫЦАВА, старшы выкладчык Мінскага педагагічнага інстытута імя М. Горькага.

Шэфскія канцэрты

У гонар усенароднага свята — саракагоддзя Узброеных Сіл Савецкага Саюза тэатр оперы і балету даў шэсць шэфскіх канцэртаў для воінаў Савецкай Арміі.

Т. Ніжнікава, В. Міронаў, А. Нікалаева, В. Давыдаў, С. Удвічэнка і іншыя. 23 лютага калектыў тэатра наладжае шэфскі спектакль для воінаў Мінскага гарнізона. Будзе паказан балет Б. Асаф'ева «Бахчысарайскі фантаз».

Сустрэча з пісьменнікамі

У Мінскім вышэйшым інжынерным радыётэхнічным вучылішчы адбылася сустрэча курсантаў з пісьменнікамі Беларусі. З прывітаннем да будучых спецыялістаў Узброеных Сіл выступіў Іван Шамякін. Затым ён расказаў аб сямігодніх

сувязях пісьменнікаў рэспублікі з воінамі Савецкай Арміі. З цікавасцю слухалі курсанты выступленні Э. Агняцвет, Я. Скрыгана, Н. Кісліка, які прагавілі свае творы, прысвечаныя савецкім воінам.

У Цэнтральным музеі Савецкай Арміі захоўваюцца шматлікія рэлікіі, гістарычныя дакументы і творы мастацтва, якія расказваюць аб старажытных Чырвонай Арміі і яе слаўных перамогах, атрыманых пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі. У музеі і зброка прадстаўлены матэрыялы, якія адлюстравваюць барацьбу Узброеных Сіл краіны «Савятаў» з інтэрвентамі і ўнутранай контррэвалюцыяй у 1918—1920 гг. і Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг. На здым ку: у Знамянаў зале музея.

(Фотакроніка ТАСС).

